



Universiteit
Leiden
The Netherlands

Subjective and physiological reactivity to flight in people with fear of flying

Busscher, B.H.; Busscher B.H.

Citation

Busscher, B. H. (2017, September 7). *Subjective and physiological reactivity to flight in people with fear of flying*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/56273>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/56273>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page



Universiteit Leiden



The handle <http://hdl.handle.net/1887/56153> holds various files of this Leiden University dissertation

Author: Busscher, B.H.

Title: Subjective and physiological reactivity to flight in people with fear of flying

Issue Date: 2017-09-07

Dankwoord

DANKWOORD

Hoewel je een proefschrift voornamelijk in je eentje schrijft, zijn er veel anderen bij betrokken. Ik gebruik deze mogelijkheid dan ook graag om iedereen te bedanken voor zijn of haar bijdrage.

Allereerst en allermeeft gaat mijn dank uit naar alle deelnemers aan het onderzoek: de patiënten met vliegangst, die belangeloos participeerden. Bijzondere mensen, die ondanks de intensiteit van hun angst de confrontatie aangaan met die angst en zich aanmelden voor therapie. Stoer volk, dat tijdens intensieve therapie ook nog eens meedoet aan wetenschappelijk onderzoek waar ze zelf geen baat bij hebben. Ik zou jullie allemaal graag willen noemen hier, maar privacyoverwegingen beletten dat. Dank ook aan alle participanten zonder vliegangst. Hoofdstuk 2 en hoofdstuk 3 waren er niet geweest zonder jullie inzet.

Lucas, tijdens het varen door Friesland ter ere van jouw promotie hebben we voor het eerst gesproken over fysiologisch georiënteerd onderzoek bij mensen met vliegangst. Jij was vanaf het prille begin enthousiast. Binnen no time werd de geplande verbouwing van het mooie VALK-gebouw aangepast en was een 'plakkamer' gerealiseerd. Wat begon als idee voor wat kleine onderzoekjes werd al snel opgewaardeerd naar een volledig promotieonderzoek toen Philip langszij kwam als supervisor en promotor.

Philip, dank voor alle begeleiding. Dankzij jouw subtiele aanwijzingen is dit proefschrift gegroeid naar wat het nu is. Bij jou staat de inhoud altijd op de voorgrond. En ook al duurde het traject lang, je bleef enthousiast. Petje af dat je ondanks je drukke werkzaamheden als decaan van de Faculteit Sociale Wetenschappen toch nog tijd en energie had om snel te reageren op mijn mails.

In mijn zoektocht naar een betrouwbaar en valide meetsysteem kwam ik via Paul Groot (dank voor alle technische support) bij Eco op de kamer. Wat een enthousiasme voor onderzoek. Na een pilot (dank Annabeth voor de training en achtergrondinformatie, en Josine als gewillig proefpersoon) bleek de VU-AMS luchtwaardig. Eco, dank dat je dit onderzoek wilde begeleiden als tweede promotor. Wat een luxe om privétraining van jou te krijgen. Je directheid is confronterend en tegelijkertijd duidelijk en to-the-point. Onvoorstelbaar hoe snel jij reageert op mails, zelfs nu je naast je reguliere hoogleraarschap directeur van EMGO⁺ bent. Ik hoop dat je wat van je manier van denken terugvindt in dit proefschrift.

Dit onderzoek is een VALK onderzoek. Dank aan iedereen die daar rondliep en rondloopt. Om te beginnen dank aan de bestuursleden van stichting VALK voor het vertrouwen. Wetenschappelijk onderzoek in een therapeutische setting zorgt voor extra werk en extra druk op de uitvoering. Het organisatorische talent van het secretariaat speelde een grote rol in de vlekkeloze uitvoering. Goed gedaan Ans, Fiona, Willeke, Bep, Eline en alle stagiairs.

Zonder de welwillende en enthousiaste medewerking van alle psychotherapeuten was dit onderzoek niet gelukt. Lucas, Josine, Imke, Claudia, Marco, Marijke, Christelle, Sietske, bedankt. De praktische aspecten van psychofysiologisch onderzoek hebben het voor jullie niet gemakkelijker gemaakt. Groepstherapie is een sport op zich, om dan ook nog eens de extra belasting te hebben van een psycholoog die jullie protocol ontregelt, maakt het topsport. Extra hulde voor de kanjers van therapeuten die telkens twee volle dagen groepstherapie wisten te combineren met de belasting van het uitvoeren van psychofysiologisch onderzoek.

Dank ook aan alle VALK-vliegers: Ronald, René, Hadewey, Frank, Frank, Thijs, Eric, Mark, Maarten, Andries. De invloed van de vliegers op het therapieresultaat is groter dan jullie wellicht denken. Jullie hulp bij het uitvoeren van het onderzoeksprotocol (bijhouden wanneer wat) heeft de kwaliteit van de dataverwerking verhoogd.

Veel dank ben ik verschuldigd aan de onderzoekstagiairs: Fiona, Katerina en Helene. Zonder jullie hulp waren de metingen niet uitgevoerd, de meetfiles niet gelabeld en de datafiles niet gevuld. Ad wil ik bedanken voor de anamnese van alle participanten zonder vlieg angst. Safiyeh voor de data-acquisitie van de 3-jaar-follow-up.

Liesbeth, dank voor je bijdrage aan het Virtual-Reality-pilotonderzoek en Casper dank voor de hulp bij het vervolgonderzoek naar een neutrale wereld. Marco, dank voor al het meedenken over VR-vervolgonderzoek. Hoofdstuk 3 van dit boekje was slechts een pilot voor het echte VR-onderzoek dat we wilden doen. Jammer dat dit door een budgettaire crisis niet door ging. Zonder techniek geen VR. Dank aan Charles, Willem-Paul, Daniel, Burak en Gunter van het VRET-team van de Technische Universiteit Delft.

Jos, dank voor het beschikbaar stellen van de VU-AMS apparatuur en de inspirerende gesprekken. Piekeren is zeker een component die bijdraagt aan vlieg angst en meer onderzoek rechtvaardigt. Ook bedank ik Esther voor het mooie ontwerp van dit boekje.

Ten slotte, niets zo belangrijk als mijn gezin. Wat een genot om door je kinderen op de hak te worden genomen. Martijn, Myrthe en Lisabelle, door jullie relativerende opmerkingen werd alles weer in perspectief gezet, heerlijk. Hoe mooi om te zien dat onze dochters Myrthe en Lisabelle nu naast me staan als paranimfen. Tim en Martijn, dank voor het constructieve commentaar.

Else, mijn grote liefde, zonder jou was dit project al meermalen gestrand. Tijdens de rust van onze wandelingen hielp je structuur aan te brengen door te vragen om verduidelijking. En als ik er de brui aan wilde geven, wist jij me af te houden van overhaaste acties. Deze dissertatie is ook jouw dissertatie.



